

Europos regionų komiteto nuomonė „Skaitmeninė sanglauda“

(2022/C 498/08)

Pranešėjas

Gaetano ARMAO (IT / EPP), Sicilijos regiono pirmininko pavaduotojas ir ministras

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Ižanga

1. nuo pat pradžių pakartoja, kad ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda yra vienas iš pagrindinių Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (174 straipsnyje) nurodytų tikslų, siekiant būtent darnios ir subalansuotos plėtros visoje Europos Sąjungoje (ES) ir jos regionuose;
2. pabrėžia, kad skaitmeninės sanglaudos koncepcija skatinama pripažinti esminių technologijų vaidmenį mūsų gyvenime ir reikalaujama įtraukti sanglaudos tikslus į Sąjungos skaitmenines teisių, principų ir politikos sudėtį, todėl ragina atitinkamai peržiūrėti SESV 175 straipsnį;
3. primena, kad 2021 m. ES metinio vietos ir regionų barometro ataskaitoje skaitmeninę sanglaudą Europos regionų komitetas (RK) akcentuoja kaip lemiamą veiksnį ES kuriant įtraukias visuomenes: „skaitmeninė sanglauda“ yra svarbus papildomas tradicinės ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos sąvokos, apibrėžtos Europos Sąjungos sutartyje, matmuo ⁽¹⁾. Skaitmeninimas gali padėti sumažinti socialinę ir teritorinę nelygybę, nes tai yra būdas pasiekti piliečius, kurie kitaip negalėtų naudotis tam tikromis paslaugomis arba būtų nepakankamai aptarnaujami;
4. primena, kad skaitmeninės sanglaudos sąvoka ⁽²⁾ ir konkrečiai jai įgyvendinti reikalingos pastangos, kaip nurodyta neseniai atliktame svarbiame Europos regionų komiteto perspektyviniame tyrime ⁽³⁾, reiškia tai, kad kiekvienas Europos pilietis turi turėti tinkamą prieigą prie interneto ir skaitmeninių paslaugų ir kad turi būti didinamas ES skaitmeninės infrastruktūros nepriklausomumas ir atsparumas;
5. pabrėžia, kad ES privalo užtikrinti, kad skaitmeninė pertvarka būtų kuo prieinamesnė visiems ES piliečiams, ir skirti ypač daug dėmesio tam, kad padėtų mažiau išsivysčiusiems regionams, taip pat nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turintiems regionams, pavyzdžiui, salynams, atokiausiems regionams, saloms, tarpvalstybiniais ir kalnų regionams, paspartinti jų skaitmeninę pertvarką, atsižvelgiant į specifinius iššūkius, su kuriais jie susiduria siekdami kuo labiau pagausinti savo turtą, ir į tarpusavio bendradarbiavimo svarbą;
6. pripažįsta, kad nors technologijos yra pagrindinė priemonė, padedanti prisitaikyti prie sudėtingų situacijų, turinčių įtakos visoms visuomenės sritims, svarbus skaitmeninių technologijų vaidmuo reaguojant į COVID-19 ir didinant atsparumą jai išryškino skaitmeninės infrastruktūros ir skaitmeninio raštingumo trūkumus, o skaitmeninė atskirtis ES tapo dar didesnė;

⁽¹⁾ ES metinio regionų ir vietos barometro IV skyrius „Skaitmeninė pertvarka vietos ir regionų lygmeniu“, 63 psl.

⁽²⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Skaitmeninė Europa visiems. Pažangių ir įtraukčių skaitmeninių sprendimų įgyvendinimas vietoje“ (OL C 39, 2020 2 5, p. 83).

⁽³⁾ Fontana, Susana, Fabio Bisogni (Fondazione Formit), Simona Cavallini, Rossella Soldi (Progress Consulting S.r.l.). Teritorinis perspektyvinis tyrimas dėl skaitmeninės atskirties mažinimo ir skaitmeninės sanglaudos skatinimo (angl. *Territorial foresight study in addressing the digital divide and promoting digital cohesion*), 2022 m. gegužės 16 d. (projektas).

Spręstinios problemos

7. primena, kad „skaitmeninė atskirtis“ yra sąvoka, kuri reiškia „skirtingo lygmens prieigą prie informacinės ir ryšių technologijos ir naudojimąsi ja ir, kalbant konkrečiau, prieigos prie internetinių skaitmeninių paslaugų ir naudojimosi jomis atotrūki“⁽⁴⁾; pabrėžia, kad spartusis ryšys visiems Europos Sąjungos gyventojams – nuo miestų iki kaimo ir atokių vietovių – turi būti visuotinės svarbos paslauga ir turi būti taip ir vertinamas;
8. pabrėžia, kad skaitmeninės komunikacijos formos taip pat kelia naujų iššūkių demokratiniam procesams. Daugeliui žmonių pagrindinis naujienų šaltinis yra socialinė žiniasklaida, kurios operatoriai retai atlieka faktų tikrinimą. Skaitmeninės diskusijos socialinėje žiniasklaidoje gali paskatinti socialinę poliarizaciją ir susiskaidymą. Yra daug galimybių daryti poveikį, visų pirma naudojant algoritmus, kuriais kontroliuojamas naudotojų elgesys;
9. pabrėžia, kad skaitmenine sanglauda turi būti šalinamos didėjančios skaitmeninės atskirties Sąjungoje priežastys ir sunkumai, su kuriais susiduriama regionuose, kurie, stengiasi įveikti skaitmeninę atskirtį, tačiau vis dar atsilieka, nors skaitmeninės atskirties didėjimas oficialiai nepripažįstamas esantis grėsmė ES sanglaudai;
10. pabrėžia, kad atokiausi regionai, salos, tarpvalstybiniai, su demografiniais iššūkiais susiduriantys regionai ir kalnų regionai⁽⁵⁾ turi specifinių geografinių, ekonominių, demografinių ir socialinių ypatybių, dėl kurių patiria išskirtinių sunkumų. Tai – ribotas dydis (plotas, gyventojų skaičius, ekonomika), ribota vietos rinka ir sunkumai siekiant masto ekonomijos, didelės transporto išlaidos, menkai išvystyti pramonės šakų ryšiai, verslumo įgūdžių, infrastruktūros ir paslaugų teikimo įmonėms trūkumas (palyginti su žemyninėmis šalimis) ir mažiau socialinių ir mokymo paslaugų piliečiams. Be to, salynai, kuriuos slepia dvejoja ar trejoja izoliacija, susiduria su dar kitokio lygmens našta, kaip neseniai nurodyta Europos Parlamento ataskaitoje „Salos ir sanglaudos politika – dabartinė padėtis ir ateities iššūkiai“⁽⁶⁾;
11. nuogaštuoja, kad esama skaitmeninė atskirtis nemažėja, bet iš tiesų didėja atsižvelgiant į šiuos pagrindinius skaitmeninės pertvarkos ES aspektus⁽⁷⁾:
- nėra duomenų apie pagrindinių skaitmeninių įgūdžių lygį vietos ir regionų lygmeniu. Vietoj to buvo naudojamas asmenų gebėjimo kasdien naudotis internetu rodiklis. Nors kai kuriose ES vakarinėse valstybėse narėse skaitmeninė atskirtis tarp miestų ir kaimo vietovių skaitmeninių įgūdžių prasme mažėja (DE, SE, NL, BE), visose kitose valstybėse narėse jis tebėra didelis;
  - Jungtumo ir skaitmeninės infrastruktūros srityje kaimo vietovės vis dar atsilieka pagal naujos kartos prieigos (NKP) aprėptį ir bendrą namų ūkių, besinaudojančių didelio pralaidumo ryšių tinklais, aprėptį;
  - skaitmeninė įmonių pertvarka vertinama pagal ES esančių vienaaragių (startuolių, kurių bendra rinkos vertė sudaro daugiau nei 1 mlrd. JAV dolerių) skaičių ir rodo, kad jie daugiausia susitelkę žemyninėje Europos dalyje ir sostinių regionuose;
  - nuo 2019 m. iki 2020 m. didėjo viešųjų paslaugų skaitmeninė atskirtis tarp miestuose ir miestų vietovėse gyvenančių asmenų;
  - konkrečiu atokiausių regionų, kurių padėtis yra savita ir sudėtinga, kaip pripažįstama SESV 349 straipsnyje, atveju Europos politiką reikia pritaikyti prie jų ypatumų ne tik ekonominės ir socialinės, bet ir skaitmeninės sanglaudos principų požiūriu;

(4) EBPO (2021 m.), Jungtumo atotrūkio įveika (angl. *Bridging Connectivity Divides*), OECD Digital Economy Papers, Nr. 315, EBPO leidykla, Paryžius. Pateikiama internete adresu <https://doi.org/10.1787/e38f5db7-en>.

(5) 362 salose, turinčiose daugiau kaip 50 gyventojų ir priklausančiose 15 Europos šalių, iš viso gyvena 17,7 mln. žmonių; šiuose regionuose vienam gyventojui tenkanti BVP dalis nesiekia 80 proc. ES vidurkio, o didelė jų dalis vis dar priklauso nepakankamai išsivysčiusių regionų kategorijai. (Šaltinis: <https://www.regione.sicilia.it/la-regione-informa/estimation-insularity-cost-sicily>).

(6) (A9-0144 / 2022-159), [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2021/2079\(INI\)&l=ren](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2021/2079(INI)&l=ren).

(7) Šaltinis: 2021 m. ES metinio regionų ir vietos barometro IV skyrius „Skaitmeninė transformacija vietos ir regionų lygmeniu“, A. Skaitmeninės transformacijos būklė, p. 69.

12. pažymi, kad priemonių, kurių reikia imtis skaitmeninei atskirčiai mažinti, taikymo sritis sutampa su keletu politikos sričių, todėl skaitmeninė sanglauda yra horizontalus siekis. Taigi Komitetas palankiai vertina tai, kad Konferencijoje dėl Europos ateities buvo pripažinta, kad skaitmeninė sanglauda papildo ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą⁽⁸⁾; mano, kad skaitmeninė sanglauda yra ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos sudedamoji dalis ir kad ji turi būti vertinama kaip bendroji viešoji gėrybė;

13. pabrėžia, kad skaitmeninė atskirtis daro poveikį vietos lygmeniu teikiamoms šių sričių paslaugoms:

- sveikatos priežiūros paslaugoms – dėl nepakankamos prieigos prie e. sveikatos paslaugų; mažesnio informuotumo apie COVID-19 ir didesnės rizikos asmenims, kurie nesinaudoja skaitmeninėmis priemonėmis, užsikrėsti šia ir bet kokia kita liga kilus pandemijai ateityje;
- ugdymo paslaugoms – dėl nevienodų galimybių naudotis ugdymo ištekliais, sustabdyto ugdymo proceso, mokinių patiriamų sunkumų dėl technologinės paramos prieinamumo namų aplinkoje;
- kitoms pagrindinėms paslaugoms – dėl finansinės atskirties, kurią skatina atsiskaitymo grynaisiais pinigais atsisakymo tendencija visuomenėje, nes neprisijungusių gyventojų galimybės gauti viešąsias išmokas yra ribotos, jei paslaugos teikiamos tik skaitmeniniu būdu. Skaitmeninė atskirtis turi ir socialinį bei ekonominį poveikį – tarp tų, kurie galėtų dirbti nuotoliniu būdu naudodamiesi skaitmeninėmis priemonėmis, ir tų, kurie taip dirbti negalėtų, atsiranda vis didesnis socialinis ir ekonominis atotrūkis;
- didėja socialinė atskirtis – skaitmeninė atskirtis gali trukdyti žmonėms dalyvauti internete vykstančiose socialinėse iniciatyvose ir naudotis savo demokratinėmis teisėmis;

14. kurdamos skaitmenines paslaugas, viešojo administravimo institucijos ir kitos skaitmenines paslaugas teikiančios organizacijos turėtų skirti dėmesio tam, kad šiomis paslaugomis galėtų naudotis žmonės, turintys kokios nors formos jutimo negalią ar skaitmeninių įgūdžių trūkumą, ir užtikrinti, kad šios paslaugos būtų prieinamos ir esant ribotiems ryšiams su prieigos infrastruktūra;

15. apgailestauja, kad skaitmeninės sanglaudos principo, kuriuo siekiama užtikrinti, kad nė vienas regionas ar asmuo neliktų nuošalyje junglumo ir prieinamumo požiūriu, įtraukimas nebuvo oficialiai įtrauktas į Europos Komisijos pasiūlymą dėl Europos deklaracijos dėl skaitmeninio dešimtmečio skaitmeninių teisių ir principų⁽⁹⁾;

16. palankiai vertina tikslinius veiksmus, pavyzdžiui, neseniai atliktą Bendrojo bendrosios išimties reglamento pakeitimą, kuriuo iš dalies keičiamos nuostatos dėl valstybės pagalbos teikimo fiksuotojo plačiajuosčio ryšio tinklams, ir šiuo metu vykdomą plačiajuosčio ryšio gairių peržiūrą. Vis dėlto RK prašo suteikti daugiau aiškumo dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo skaitmeninei infrastruktūrai ir jų papildomo supaprastinimo⁽¹⁰⁾;

17. atkreipia dėmesį į tai, kad tikslingai naudojant skaitmeninius sprendimus galima sumažinti daugiau CO₂. Tačiau daug iššūkių kelia didėjantis duomenų centrų, galinių įrenginių ir perdavimo tinklų energijos suvartojimas. Nesukūrus socialinės ir aplinkosaugos sistemos skaitmeninimas būtų aplaidus. Vykdamas skaitmeninimą kartu turėtų būti numatytos papildomos priemonės, kuriomis siekiama apriboti išteklių vartojimą ir išvengti grįžamojo poveikio, kai padidėjęs efektyvumas pasireiškia padidėjusiu vartojimu;

Skaitmeninės sanglaudos siekis

18. pažymi, kad skaitmeniniai įgūdžiai ir skaitmeninė infrastruktūra yra labai svarbūs plėtojant visus kitus skaitmeninės politikos kelrodžio aspektus, todėl rekomenduoja Europos Komisijai išpareigoti įgyvendinti specialią ilgalaikę strategiją, išteklių ir koordinavimo mechanizmus, pasitelkiant didelio masto projektus, grindžiamus valstybių narių bendradarbiavimu, siekiant užtikrinti, kad kiekvienas pilietis turėtų naujausių skaitmeninių įgūdžių ir infrastruktūrą;

⁽⁸⁾ Konferencija dėl Europos ateities. Galutinių rezultatų ataskaita, 2022 m. gegužės 12 d. Pasiūlymas. ES konkurencingumo didinimas ir tolesnis bendrosios rinkos gilinimas, 14 priemonė, 56 psl.

⁽⁹⁾ 2022 m. sausio 26 d. Europos skaitmeninių teisių ir principų deklaracija.

⁽¹⁰⁾ Žr. Regioninių centrų tinklo ES politikos įgyvendinimui įvertinti ataskaitą „21-ojo amžiaus taisyklės dėl 21-ojo amžiaus infrastruktūros – kliūčių transporto, skaitmeninei ir žaliajai infrastruktūrai diegti įveika“ (angl. *21st Century Rules for 21st Century Infrastructure – Overcoming obstacles to transport, digital, and green infrastructure deployment*), kuri pateikta čia <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/RegHub%20report%20on%2021%20century%20rules.pdf>.

19. rekomenduoja į visas mokymosi visą gyvenimą politikos priemones įtraukti tinkamų skaitmeninių įgūdžių ugdymą, kad visi Europos piliečiai galėtų naudotis bendrąja teise naudotis internetu. Todėl švietimas turi būti suprantamas ne tik kaip mokymas, bet ir kaip aktyvaus dalyvavimo ir analitinio požiūrio į informacijos gavimą suteikimas piliečiams;

20. atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad ypatingą dėmesį reikia skirti pažeidžiamiausių grupių, pavyzdžiui, vyresnio amžiaus žmonių, skaitmeniniam įgalėjimui ir užtikrinti, kad jie įgytų bent pagrindinius įgūdžius; taip pat reikia remti mažiau išsivysčiusių regionų jaunimą, kurio švietimo rezultatus labiausiai paveikė krizė dėl kai kuriuose jų esančios skaitmeninės atskirties ir prieigos prie tinkamo internetinio švietimo trūkumo. ES politikoje daugiau dėmesio turėtų būti skiriama regioniniams skirtumams, visų pirma mažiau išsivysčiusiems regionams, kai kalbama apie švietimo biudžeto skyrimą siekiant reaguoti į tokias ekstremaliąsias švietimo situacijas, kokios buvo pastaraisiais metais. Į skaitmeninio švietimo turinį taip pat turėtų būti įtrauktos galimybės tautinių mažumų vaikams, taip užtikrinant visų socialinių sluoksnių lygybę;

21. pabrėžia, kad neatsiejama visų gyventojų skaitmeninių įgūdžių dalis taip pat yra pakankamas gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis, kad būtų galima įvertinti informacijos patikimumą, ypač sveikatos, finansų ir einamųjų reikalų srityse. Tai ypač aktualu dėl tokių reiškinų kaip melagingos naujienos ir neapykantos kalbos plitimo;

22. atsižvelgdamas į neseniai paskelbtą Europos deklaraciją dėl skaitmeninių teisių ir principų siūlo Europos Komisijai nustatyti išsamią sistemą, teisės aktus ir priemones Europos skaitmeninėms teisėms ginti ir glaudesniai bendradarbiavimui su Europos piliečiais puoselėti, siekiant užtikrinti, kad skaitmeniniais principais būtų dalijamasi ir reaguojama į visuomenės poreikius. Iš tiesų reikėtų numatyti 2000 m. priimtos ES pagrindinių teisių chartijos peržiūrą, atsižvelgiant į naujai paskelbtas skaitmenines teises;

23. palankiai vertina Konferencijos dėl Europos ateities metu pateiktą rekomendaciją dėl vienodos prieigos prie interneto, kaip pagrindinės kiekvieno Europos piliečio teisės, nustatymą. Šiuo atžvilgiu labai svarbu turėti patikimą prieigą prie interneto ir skaitmeninių paslaugų naudojantis nepriklausoma ir atsparia ES skaitmenine infrastruktūra. Reikėtų imtis priemonių siekiant užtikrinti sąžiningą ir atvirą konkurenciją, užkirsti kelią monopolijoms, bendram piktnaudžiavimui įtaka rinkoje, susaistymui su pardavėju, duomenų koncentracijai ir priklausomybei nuo trečiųjų šalių infrastruktūros ir paslaugų;

24. siūlo, atsižvelgiant į rekomendaciją, kurią nacionalinėms reguliavimo institucijoms skirtose specialiosiose rekomendacijose pateikė Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija⁽¹⁾, skatinti dalijimąsi infrastruktūra (tarp telekomunikacijų operatorių ir kitų paslaugų teikėjų, pvz., elektros energijos įmonių, geležinkelių ir kt.), kad būtų sumažintos plačiajuosčių tinklų diegimo atokiose vietovėse išlaidos;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad daug regionų turi teigiamos patirties viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės srityje tiek gerinant skaitmeninę infrastruktūrą, tiek mažinant skaitmeninę atskirtį, taip pat pabrėžia regioninių skaitmeninių centrų vaidmenį vykdant skaitmeninę pertvarką;

26. tvirtai pabrėžia, kad Europos Komisija ir valstybės narės turėtų pasinaudoti decentralizuoto darbo teikiamomis galimybėmis: skatinti gyvenimą kaimo vietovėse, salose ir vietovėse, kuriose gyventojų tankis ir sklaida yra labai maži, taip pat pasinaudoti gyvenimo šiose vietovėse pranašumais, nes tai galbūt paskatintų rinktis aplinkosaugos, socialiniu ir ekonominiu požiūriu tvaresnį gyvenimo būdą ir sumažintų pragyvenimo išlaidas, jei, be kitų pagrindinių reikalavimų, būtų užtikrinta skaitmeninė sanglauda, t. y. visiškas pagrindinių skaitmeninių paslaugų prieinamumas;

27. atkreipia dėmesį į tai, kaip naudinga dalytis politikos, kuria sudaromos sąlygos tvariam decentralizuotam darbui, geriausios praktikos pavyzdžiais iš įvairių Europos regionų, siekiant užtikrinti, kad decentralizuotas darbas būtų nuolat taikomas darbovietėse, užtikrinant kuo didesnę ekonominę, socialinę ir aplinkosauginę naudą;

⁽¹⁾ Iclaves ir Esade, „Tyrimas dėl priemonių po COVID pandemijos siekiant panaikinti skaitmeninę atskirtį“ (angl. *Study on post-COVID measures to close the digital divide*), galutinė ataskaita, 2021 m. spalio mėn.

28. pabrėžia vietos ir regioninių mokyklų, universitetų, mokslinių tyrimų centrų ir vietos bei regioninių ekosistemų vaidmenį dalyvaujant skaitmeninių inovacijų centrų veikloje ar net jiems vadovaujant, nes šie dažnai nebūna koordinuojami regioninės politikos priemonėmis, todėl dažnai iššvaistoma daug praktinės patirties ir intelektinių pajėgumų; atsižvelgiant į tai, būtina imtis priemonių, kad būtų išvengta protų nutekėjimo, ir pasitelkti decentralizuotą darbą tinkamomis sąlygomis kaip vieną iš sprendimo būdų, ypač vietovėse, kuriose sąlygos nepalankios;

29. pažymi, kad, kalbant apie MVĮ, reikia dėti daugiau pastangų siekiant padėti joms pereiti prie skaitmeninių technologijų. MVĮ atsilekia nuo didesnių įmonių, turinčių daugiau išteklių, todėl joms reikia ugdyti naujus įgūdžius. MVĮ, o ypač labai mažoms įmonėms, reikia gerokai sumažinti administracinę naštą, susijusią su prieiga prie ES lėšų (ne tik susijusių su skaitmenizacija). Administraciniai reikalavimai turi būti proporcingi įmonės dydžiui, kartu užtikrinant, kad ES lėšos MVĮ savininkams būtų skiriamos vienodomis sąlygomis⁽¹²⁾. Europos Komisija turėtų atlikti dabartinės praktikos MVĮ patikrinimą ir pateikti pasiūlymų, kaip sumažinti administracinę naštą, ypač labai mažoms įmonėms (pvz., taikyti audito išimtis);

30. reiktų atidžiai stebėti, kaip skiriamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) lėšos skaitmeninėms iniciatyvoms, visų pirma MVĮ, ir įvertinti, ar MVĮ skiriamas finansavimo dydis yra proporcingas MVĮ įnašui į nacionalinį (ir regioninį) BVP;

E. valdžia ir skaitmeninis atsparumas

31. pritaria tam, kad Europos Komisija remtų tikslingesnę piliečiams skirtą kampaniją informuotumui apie esamas e. dalyvavimo platformas didinti ES, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis, geriau koordinuojant veiksmus su valstybėmis narėmis ir vietos ir regionų valdžios institucijomis ir keičiantis geriausia patirtimi;

32. siūlo valstybėms narėms skirti konkrečių išteklių viešojo ir privačiojo sektorių partnerystei, informuotumo didinimo kampanijoms ir mokymams, siekiant parengti piliečius, visų pirma jaunąsias kartas, įmones ir viešąjį sektorių kovai su kibernetiniais nusikaltimais kaip skaitmeninės pertvarkos kompleksine. Taip pat svarbu paramos po krizės finansavimo programose numatyti investicijas į skaitmeninį švietimą, plačiajuosčių ryšių, būtinos įrangos įsigijimą, taip pat į su tuo susijusį mokytojų mokymą. Turinio valdymas skaitmeninio švietimo srityje taip pat turėtų būti tinkamai persvarstytas, atsižvelgiant į iššūkius ir problemas, kurių gali kilti naudojant skaitmeninį internetinį turinį;

33. siūlo Europos Komisijai ir valstybėms narėms šalinti tarpvalstybines reguliavimo ir sąveikumo kliūtis, trukdančias visapusiškai įgyvendinti bendrąją skaitmeninę rinką ir trukdančias Europoje plėtoti verslą bei technologijas. Be to, vietos ir regionų valdžios institucijos turi padėti nustatyti bendrą modelį per, pavyzdžiui, Plačiajuosčio ryšio platformą;

34. mano, kad regionų ir vietos viešųjų IT sistemų sąveikumas su nacionalinio lygmens IT sistemomis turėtų tapti bet kokios skaitmeninės iniciatyvos atspirties tašku, ypač tais atvejais, kai jau yra parengti ES informacinių ir ryšių technologijų standartai arba bendros ES techninės specifikacijos. Sąveikumas visada turėtų būti derinamas su sprendimų ir paslaugų technologiniu neutralumu, taip pat siekiant išvengti susiaistymo su pardavėju; be to, kiekviena MVĮ skirta skaitmeninė viešoji paslauga turėtų būti testuojama; vietos ir regionų valdžios institucijų atstovai turėtų būti atitinkamų nacionalinio lygmens komitetų nariai ir jiems turėtų būti suteikti patariamieji vaidmenys pagrindinėse sąveikumo iniciatyvose;

⁽¹²⁾ Darbo užmokesčio negaunančių MVĮ savininkų ir kitų darbo užmokesčio negaunančių fizinių asmenų tiesioginių personalo sąnaudų deklaravimas grindžiamas išlaidų vienetais, lygiaverčiais tyrėjų darbo užmokesčiui (https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021_2027/common/guidance/unit-cost-decision-sme-owners-natural-persons_en.pdf).

35. pabrėžia visų didelės vertės duomenų rinkinių atvirosios programinės įrangos svarbą; be to, viešųjų atvirųjų duomenų prieinamumas, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/1024⁽¹³⁾ dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo, taip pat turėtų būti laikomas ES piliečių skaitmenine teise, siekiant užtikrinti jų įgalėjimą; taip pat reikėtų skatinti piliečių mokslą, todėl pagrindinės bendruomenės turėtų būti nustatomos ES lygmeniu ir atitinkamai pasitelkiamos, be kita ko, renkant „vietinius“ duomenis skaitmeninės sanglaudos stebėsenos tikslais ir teikiant rekomendacijas, kaip ją įgyvendinti;

36. primygtinai reikalauja, kad Europos Komisija, atsižvelgdama į neseniai priimtą RK nuomonę dėl Dirbtinio intelekto akto, išplėtų dirbtinio intelekto technologijų poveikio piliečiams, visų pirma pažeidžiamoms grupėms, vertinimą, privalomai įtraukiant vietos ir regionų valdžios institucijas ir (arba) jų atstovus į konsultacijas ir nustatant griežtesnius skaidrumo ir informavimo reikalavimus didelės rizikos dirbtinio intelekto technologijoms⁽¹⁴⁾;

Stebėseną ir skaitmeninės atskirties vertinimas

37. pabrėžia, kad Europos Komisija kartu su valstybėmis narėmis, Eurostatu, nacionalinėmis statistikos institucijomis ir Jungtinių tyrimų centru skatina laipsniškai, bet nuolat didinti esamų duomenų geografinį suskirstymą ir plėsti informacijos aprėptį, tinkamai įtraukiant skaitmeninės ekonomikos ir skaitmeninės visuomenės aspektus. Europos regionų komitetas dalyvauja kaip pagrindinis veikėjas, kuris nurodo vietos ir regionų valdžios institucijų poreikius, susijusius su duomenimis ir informacija bei tinkamomis skaitmeninės brandos vertinimo priemonėmis;

38. siūlo sukurti patikimą ir išsamią vietos skaitmeninių rodiklių, kuriais būtų vertinama skaitmeninė branda, sistemą, kuri taptų sprendimų priėmimo pagrindu, taip pat visuma kriterijų, pagal kuriuos nustatomi ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos išteklių, kaip apibrėžta šiuo metu galiojančiame Bendrųjų nuostatų reglamente;

39. siūlo Europos Komisijai ir Europos regionų komitetui bendradarbiauti siekiant sukurti skaitmeninės politikos kelrodį, kuriuo būtų konkrečiai atsižvelgiama į teritorinį aspektą. Tai leis pereiti nuo skaitmeninio ir skaitmeninės pertvarkos Europoje pažangos vertinimo prie skaitmeninės sanglaudos plėtotės jos teritorijose.

Briuselis, 2022 m. spalio 12 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Vasco ALVES CORDEIRO

⁽¹³⁾ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

⁽¹⁴⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Europos požiūris į dirbtinį intelektą. Dirbtinio intelekto aktas“ (OL C 97, 2022 2 28, p. 60).